THE HOUSE INSIDE US

İKİNCİ KISIM

EŞİK 7

İçimizdeki Ev

Uzun yıllar boyunca hafızanın bir arşiv olduğuna inandım.

Bir kap.

İçinde olayların, isimlerin, tarihlerin, yüzlerin ve anların saklandığı bir tür iç depo.

Düzenli bir görüştü.

Akılcı.

Hatta güven verici.

Sonra zaman bana farklı bir şey öğretti.

Hafıza saklamaz.

Hafıza ikamet eder.

Bir arşiv değildir.

Bir yerdir.

Ve her yer gibi odaları vardır.

Koridorları.

Kapıları.

Pencereleri.

Bazıları sık sık açılır.

Diğerleri yıllarca kapalı kalır.

Ta ki bir şey, aniden, onları yeniden açana dek.

Bir koku olabilir.

Bir sokak.

Bir fotoğraf.

Dalgınlıkla duyulan bir söz.

Aniden artık şimdide değilizdir.

Başka bir yere dönmüşüzdür.

Fiziksel olarak değil.

İçsel olarak.

Ve o yerlerin var olmaya devam etmesi şaşırtıcıdır.

Unuttuğumu sandığım anları hatırlıyorum.

Önemsiz sahneler.

Bir masa.

Bir ses.

Aralık bir kapı.

Sıradan bir gün.

Onlarca yıl sessiz kalırlar.

Sonra neredeyse ürkütücü bir kesinlikle ortaya çıkarlar.

Sanki beklemede kalmışlar gibi.

Ve belki de tam olarak öyledir.

Belki hafıza gerçekten unutmaz.

Belki seçer.

Saklar.

Bekler.

İnsanların yok oluşunu görecek kadar uzun yaşadım.

Yerlerin dönüşümünü.

Şehirlerin çehre değiştirmesini.

Bütün dünyaların dağılıp gitmesini.

Yine de bir şey kalıyordu.

Hafıza.

Nostalji olarak değil.

Süreklilik olarak.

Nostalji geriye bakar.

Hafıza bağlar.

Önemli bir farktır.

Yıllarca geçmişin tutsağı olmuş insanları gözlemledim.

Ve geçmişin aydınlattığı başkalarını.

Birinciler geri dönmeye çalışıyordu.

İkinciler yaşadıklarını şimdiyi daha iyi anlamak için kullanıyordu.

Hafıza her iki şeyi de yapabilir.

Bir hapishaneye dönüşebilir.

Ya da bir kütüphaneye.

Onu nasıl kullandığımıza bağlıdır.

Zaman geçtikçe ikinci olasılığı tercih etmeye başladım.

Geçmişte yaşamak istemiyordum.

Onunla söyleşmek istiyordum.

Çünkü her deneyim bir iz bırakır.

Her karşılaşma bir iz bırakır.

Her aşk.

Her hata.

Her gidiş.

Her kayıp.

Her başarı.

Her şey bir şey bırakır.

Ve bıraktığı şey bizi düşündüğümüzden çok daha fazla etkilemeye devam eder.

Bazen içimizde kaç insanın hâlâ yaşadığını merak ettim.

Yanımızda olanları değil.

Yanımızda olmayanları.

Bir baba.

Bir öğretmen.

Bir arkadaş.

Sevilen bir insan.

Bir meslektaş.

Ara sıra beliren bir varlık.

Çoğu yıllar önce gitti.

Yine de aldığımız kararlar aracılığıyla konuşmaya devam ediyorlar.

Savunduğumuz değerler aracılığıyla.

İhanet etmemeyi seçtiğimiz ilkeler aracılığıyla.

Bu anlamda hafıza kalabalıktır.

Onun içinde asla yalnız değiliz.

Beraberimizde koca görünmez topluluklar taşırız.

Yolculuklarım boyunca birçok yer gezdim.

Bazıları muhteşem.

Bazıları unutulası.

Bazıları anlatması imkânsız.

Zamanla tuhaf bir olguyu keşfettim.

Gerçek coğrafya ile içsel coğrafya nadiren örtüşür.

Yıllarca yaşadığım ve az hatırladığım şehirler vardır.

Ve birkaç günlüğüne geçtiğim, içimde yaşamaya devam eden yerler vardır.

Çünkü hafıza zamanı ölçmez.

Anlamı ölçer.

Bizi dönüştüren şeyi saklar.

Derin izler bırakmayan şeyin solup gitmesine izin verir.

Bu yüzden iki insan aynı olayı yaşayıp onu zıt biçimlerde hatırlayabilir.

Olayı saklamazlar.

Anlamı saklarlar.

Ve anlam her zaman kişiseldir.

Yaşla birlikte bir başka dersi de öğreniriz.

Hafıza hareketsiz değildir.

Bizimle birlikte değişir.

Aynı olay yirmi, kırk, altmış ya da seksen yaşında farklı anlamlar kazanır.

Olay aynı kalır.

Gözlemci değişir.

Ve gözlemciyi değiştirmek yorumu değiştirmek demektir.

Bu keşif birçok şeyle barışmama yardım etti.

Her şeyi aynı biçimde hatırlamak zorunda olmadığımı anladım.

Eski deneyimlere yeni okumalar tanıyabileceğimi.

Bazı şeyleri bağışlayabileceğimi.

Başkalarını anlayabileceğimi.

Ve daha başkalarını kabul edebileceğimi.

Çünkü hafıza bir mahkeme değildir.

Bir söyleşidir.

Bazen sert.

Bazen tatlı.

Ama her zaman açık.

Hayatını geçmişi silmeye çalışarak geçiren insanlar vardır.

Bunun mümkün olduğuna inanmıyorum.

Ve belki arzu edilir bir şey de olmazdı.

Çünkü geçmiş, yapıldığımız maddeyi içinde barındırır.

Onu silmek kendimizi silmek anlamına gelirdi.

Onu anlamak çok daha iyi.

Onu düzenlemek çok daha iyi.

Onunla birlikte yürümeyi öğrenmek çok daha iyi.

Bugün geriye baktığımda, bir yıllar dizisi görmüyorum.

Yerler görüyorum.

İçsel yerler.

Bazıları aydınlık.

Bazıları zor.

Bazıları hâlâ gizemli.

Ama hepsi gerekli.

Hepsi aynı yapının parçası.

Belki de zamanın bize öğretmeye çalıştığı budur.

Hafıza geri dönmeye yaramaz.

Anlamaya yarar.

Bugüne dek olduğumuz şeye süreklilik vermeye yarar.

Öykümüzün birbirinden kopuk olaylar dizisine dönüşmesini engellemeye yarar.

Yolun sonunda anılar kalır.

Ama çoğu zaman düşündüğümüz yüzeysel biçimde değil.

Topraklar olarak kalırlar.

İçsel manzaralar olarak.

Kim olduğumuzu anlamaya ihtiyaç duyduğumuz her seferinde geri döndüğümüz yerler olarak.

Bu yüzden, onca yıldan sonra, hafızayı artık zihnin bir işlevi olarak görmüyorum.

Onu bir vatan olarak görüyorum.

Sınırsız bir vatan.

Bayraksız.

Adressiz.

Nereye gidersem gideyim bana eşlik etmeye devam eden bir yer.

Çünkü hafıza sahip olduğumuz bir şey değildir.

Bizi biz yapan her şeyle birlikte yaşamaya devam ettiğimiz yerdir.

Hafıza bir yerdir.